

בש"פ 7464/14 - אברהם טלה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 7464/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

העורר: אברהם טלה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט י'
בן-חמו) במ"ת 5019-08-14 מיום 21.10.14

תאריך הישבה: י' בכסלו תשע"ה (2.12.14)

בשם העורר: עו"ד ליאור אשכנזי

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

החלטה

*

א. ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 (חוק המעצרים) על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (השופט י' בן-חמו) בתיק מ"ת 5019-08-14 מיום 21.10.14, בגדרה הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים כנגדו (ת"פ 12554-09-14). עניינה של הפרשה - עבירות חמורות, וביניהן רצח, אינוס וגרימת חבלה חמורה, שביצע העורר לכאורה כנגד זוג קשישים, למעלה מחמש שנים בטרם נעצר.

עמוד 1

ב. ביום 7.8.14 הוגש כנגד העורר, יליד 1987, כתב אישום המייחס לו, במסגרת שני אישומים נפרדים, עבירת רצח לפי סעיף 300(א)(3) בצירוף סעיף 309(4) לחוק העונשין, תשל"ז-1977; עבירת אינוס לפי סעיף 345(א)(1) ו-345(ב)(3) לחוק; חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק; התפרצות למקום מגורים לפי סעיף 406(ב) לחוק; והחזקת סם מסוכן לצריכה עצמית לפי סעיף 7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), התשל"ג-1973. על פי האישום הראשון והעיקרי, ביום 11.3.09 שהה פלוני (להלן המנוח), יליד 1932, יחד עם אשתו (להלן המתלוננת), ילידת 1935, בדירתם אשר בעפולה. ברקע יצוין, כי באותה עת סבל המנוח מגידול ממאיר בלבלב ומתת משקל, והיה חולה סופני. לפי הנטען, בסמוך לשעה 8:00 בבוקר התפרץ העורר לתוך דירתם של בני הזוג, ומיד עם כניסתו לסלון נתקל במתלוננת. העורר הפליא בה מכות בחלקי גופה השונים, ואף הכה בראשה באמצעות שפופרת טלפון ביתי. המנוח, ששהה בחדר השינה, שמע את זעקותיה של המתלוננת, ניגש לסלון וניסה להדוף מעליה את העורר. בתגובה לכך היכה העורר את המנוח במכת אגרוף בפניו, הפילו ואף ניסה לחנקו, וכתוצאה מכך איבד המנוח את הכרתו. לאחר מכן, ניסה המערער לחנוק את המתלוננת, ובנוסף לכך הפשיל את מכנסיה, אחז בחוזקה בשדיה והחדיר את אצבעותיו לאיבר מינה בניגוד לרצונה. בהמשך גרר העורר את בני הזוג לחדר השינה, בעט בהם בעודם שרועים על הרצפה, סגר את דלת החדר ונמלט מן הדירה. כתוצאה ממעשים אלה נגרמו לבני הזוג חבלות ופגיעות בחלקי גופם השונים, ושניהם אושפזו בבית החולים. במהלך אשפוזו של המנוח התפתחה דלקת ראות חמורה, ממנה נפטר כעבור שלושה ימים מן האירוע. ברקע הדברים יצוין, כי למשך מספר שנים לאחר האירוע לא אותר כל חשוד בביצוע העבירות, עד ליום 18.7.14, שאז עוכב העורר בידי המשטרה בגין חשד לתקיפת אשה אחרת, ונעצר בענייניו בשל תוצאותיהן של בדיקות פורנזיות שבוצעו בעת עיכובו, כפי שיפורט; הוא לא הועמד לדין באותו עניין שלגביו עוכב.

עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים המשפטיים. נטען, כי בידי המשיבה ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר, ובין היתר עדותם של המתלוננת, המנוח, מטפלתם של בני הזוג, שכנתם ובתם, וכן ראיות פורנזיות. כן נטען, כי העבירות המיוחסות לעורר מקימות בעניינו חזקת מסוכנות, ועל כן מצדיקות את מעצרו על לתום ההליכים המשפטיים. בדיון מיום 23.9.14 אישר העורר את דבר כניסתו לדירה ואת תקיפת בני הזוג, ואולם כפר באחריות לעבירות האינוס והרצח וחלק על קיומן של ראיות לכאורה להוכחת עבירות אלה. אשר לעבירת האינוס נטען, כי המתלוננת לא סיפרה בהזדמנות הראשונה על מעשי האונס ובעדויותיה המאוחרות אף מסרה פרטים סותרים; ביחס לעבירת הרצח טען העורר להיעדרו של קשר סיבתי בין מעשי התקיפה בהם הודה, לבין מות המנוח; לטענתו, מעשיו אלה לא תרמו לדלקת הריאות שגרמה למות המנוח, אלא הביאו לאשפוזו בבית החולים, שם לקה במחלה. מטעם המשיבה נטען, כי אילולא אשפוז זה לא היתה מתפתחת - ולחלופין מתעצמת - אצל המנוח דלקת הריאות שהביאה למותו. נטען, כי במצב דברים זה קיים קשר סיבתי בין מעשי העורר לבין מות המנוח באופן המקיים את יסודות עבירת הרצח לפי סעיף 309(4), שעניינו החשת מותו של אדם הסובל ממחלה או פגיעה.

ג. בהחלטתו מיום 21.10.14 סקר בית המשפט קמא בהרחבה את ראיות התביעה, ובעיקרן הודעותיה השונות של המתלוננת, וכן את עדותה המוקדמת בבית המשפט. במסגרת העדות תיארה המתלוננת בפירוט כיצד הכה העורר בה ובמנוח, ואף הפשיט אותה והחדיר את ידו לאיבר מינה. כן התייחס בית המשפט לעדויות התומכות והמחזקות את גרסת המתלוננת, ובין היתר: עדויותיהן של המטפלת, השכנה והבת, אשר ראו כולן את בני הזוג בדקות הסמוכות לאחר האירוע חבולים בפניהם ובשאר חלקי גופם. עדות אלה סיפרו כיצד תיארה בפניהם המתלוננת, שאדם התפרץ לדירה והכה בה ובמנוח. כן העידו המטפלת והבת, כי בהמשך סיפרה להן המתלוננת על התקיפה המינית מצד העורר, ובין היתר כי הפשיט אותה והחדיר את אצבעותיו לאיבר מינה; הראיות הפורנזיות נגד העורר, וביניהן טביעות אצבע

התואמות לאלה שנמצאו בזירה, ופרופיל דנ"א התואם לדגימה שנלקחה מציפורניה של המתלוננת; הודעות העורר, בהן הכחיש כל קשר לפרשה ולבני הזוג, ורק בחקירתו האחרונה, כשהוצגו בפניו הראיות כגון טביעות אצבעות ודנ"א, אמר כי נהג ב-2009 להתפרץ לדירות ויתכן שהתפרץ לדירת הזוג, אך אינו מכירם. ועוד, רק במהלך הדיון בבקשת המעצר הודה העורר כי פרץ לדירה, התעמת עם בני הזוג ותקף אותם (בית המשפט ציין, כי יש בכך כדי להחליש את גרסתו של העורר באשר לאירועים); עדותו של המנוח ביום המעשה (שלושה ימים טרם מותו), שבה תיאר כיצד נחלץ לעזרת המתלוננת עת הכה בה העורר באמצעות שפופרת טלפון, והוכה ונחנק על ידי העורר עד שאיבד את ההכרה.

ד. אשר לעבירת האינוס קבע בית המשפט, כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, וביניהן הראיות החפציות והעדויות, ואף הטעים כי קיים "יותר מסיכוי סביר להרשעה" (עמ' 13 לפרוטוקול). בעניין זה הודגש, כי העובדה שהמתלוננת לא סיפרה מיד על עבירות המין אין לזקפה לחובתה נוכח הטרואמה הקשה שחותה, וכי בחלוף הזמן סיפרה המתלוננת למטפלת ולבתה פרטים רבים על אודות הפגיעה המינית שחותה. ביחס לעבירת הרצח סבר בית המשפט, כי לכאורה עומדת בפני המבקשת משוכה גבוהה להוכחת הקשר הסיבתי בין מעשי העורר לבין מותו של המנוח, אך הוסיף כי מכל מקום אין מדובר במקרה שבו קיימת אפשרות לחלופת מעצר, שכן התשתית הראייתית ביחס לעבירות האינוס והאלימות כשלעצמה מצדיקות בנסיבות את מעצרו של העורר עד לתום ההליכים. באשר לכך הדגיש בית המשפט את האופי האלים שבמעשי העורר, בחינת "תפוז מכני", וציין כי הסכנה הנשקפת ממנו מצויה ברף הגבוה ביותר, ועל כן לא תסכון חלופה.

הערר והדיון

ה. לטענת העורר, נוכח חולשת הראיות בדבר עבירות הרצח והאינוס ובהתחשב בנסיבותיו האישיות, ראוי לבחון קיומה של חלופת מעצר. אשר לעבירת האינוס נטען, כי עדויותיה של המתלוננת מתאפיינות בסתירות רבות, המחלישות מעוצמת הראיות. כך למשל, מפנה העורר לעדותה של המתלוננת בסמוך לאירוע, שבה ציינה כי אינה סבורה שהעורר התכוון לאנסה, וכי בעת האירוע אף אמרה לו שהיא לוקה במחלת איידס ובתגובה לכך מיד עזבה. לדבריו, בעדות מאוחרת יותר מסרה המתלוננת כי העורר חפץ לאנוס אותה ואף ביקש להחדיר את איבר מינו לגופה אך הדבר לא צלח. מוסיף וטוען העורר, כי בעדות שמסרה המטפלת כמה שנים לאחר האירוע, מסרה גרסה מפני המתלוננת העומדת בסתירה למול גרסאות אחרות. לפי גרסה זו הפשיל העורר את מכנסיו, הכריח את המתלוננת לגעת באיבר מינו וניסה להחדירו לאיבר מינה או לפיה ללא הצלחה. כן טען העורר, כי אין עדות ברורה לכך שאירע מעשה אינוס, ואף אם כן, לא ברור מהן נסיבות הביצוע.

ו. בהמשך לכך טוען העורר, כי בעדותה בפני בית המשפט התנערה המתלוננת מאמירות ועדויות קודמות שלה, ובין היתר מהתרשמותה כי העורר לא רצה לאנסה, מן הגרסה לפיה התוקף עזב אותה משאמרה לו שהיא חולה באיידס; ועוד, גירסת המטפלת שונה מזו של המתלוננת. עוד נטען, כי העורר לא הביע הסכמתו לקיומן של ראיות לכאורה בכל הנוגע לעבירת גרימת חבלה בכוונה מחמירה. לטענתו, האירוע הנדון ארך דקות בודדות לכל היותר, ועל כן התיאור בכתב האישום בדבר התעללות ממושכת חוטא למציאות. כן מוסיף העורר, כי בנסיבות המקרה אף לא מתקיימת הכוונה המיוחדת הנדרשת להרשעה בעבירה זו, שכן מדובר בהיתקלות ספונטנית שהתפתחה מתוך כניסה אסורה לדירה, שאינה מעידה על כוונה ברורה של העורר לגרום לחבלה חמורה בבני הזוג. אשר לעבירת הרצח, שב ומצביע העורר על היעדרו של קשר סיבתי, ומוסיף כי אף אילו ניתן היה להוכיח קיומו של קשר זה, לא ברור כלל ועיקר האם היה עליו לצפות את ההתפתחות הקטלנית שאירעה בעניינו של המנוח, כפי הדרוש להתקיימותו של היסוד הנפשי בעבירה זו. לבסוף נטען, כי ראוי בנסיבות לבחון חלופת מאסר, שכן העורר נעדר עבר פלילי, בשעת מעשה היה צעיר

מאוד בגילו (כבן 22) ולאחר שירות צבאי מלא, והוא כבר מצוי במעצר למעלה מ-4 חודשים. לטענת העורר, נתונים אלה מקטינים במידה רבה את מסוכנותו, ואף כי אין חולק על חומרת מעשי הפריצה והתקיפה המיוחסים לעורר, יש לתת ביטוי לכך בגזר הדין ולא בשלב הנוכחי של ההליך.

ז. בדיון טען עו"ד אשכנזי לעורר, כי אמנם מדובר במעשה מכוער, קשה ואלים, אף אם לא נביא בחשבון את הקשר הסיבתי בעניין הרצח ואת האינוס, והדבר מעורר אינסטינקט טבעי של מעצר מאחורי סורג ובריח. ואולם, הפסיקה מצדיקה למצער קבלת תסקיר, בהיעדר עבר פלילי לפני המעשה ולאחריו, לרבות בתיק שבגיננו נתגלתה הפרשה; וזאת גם אם אמר העורר בעת מעצרו שבתקופת המעשה התפרץ לדירות. נטען, כי סיים שירות צבאי מלא, למד בישיבה, עבד וסייע למשפחתו ללא מעורבות בעולם הפשע. אשר לעבירת הרצח, נטען כי אין לה יסוד ראייתי-משפטי; ובאשר לאינוס, יש להידרש להתפתחויות שנמנו מעלה בגירסת המתלוננת, גם אם לעורר אין גרסה משלו כפי שנפתחה החקירה, ואף מדובר - כנטען - באירוע קצר ולא ב"תפוז מכני". שאלה היא איפוא, כך נאמר, אם אין מקום למצער לתסקיר לבחינת חלופה שתוכל לאיין את המסוכנות.

ח. עו"ד בן ארויה טען למדינה, כי בית המשפט המחוזי לא שלל את הראיות לכאורה גם בעבירת הרצח, גם אם ישנה משוכה לא פשוטה. כן ציין כי אין מחלוקת לגבי התקיפה, והתמונות (בהן עיינתי תוך הדיון) של המנוח והמתלוננת ביום המעשה מדברות בעדן; גם לגבי האינוס יש ראיות לכאורה. העורר, כך נאמר, לא העלה גרסה ולא הפריך את מסוכנותו, שעל פי הראיות לכאורה היא רבה, ובינתיים נמשך כסדרו המשפט העיקרי. נטען עוד, כי יש חשש להימלטות, וכשהסיכוי להרשעה סביר הסיכון לכך אינהרנטי, ויש קושי למתן אמון בעורר ועל כן גם אין טעם בתסקיר.

הכרעה

ט. עסקינן - על כך אין חולק - בפרשה מכוערת ושפלה עד מאוד, אשר כפי שציין גם הסניגור המלומד, נטיית הלב הטבעית לגביה היא מעצר עד תום ההליכים, ויתכן שבסופו של יום כך גם תהא התוצאה. ואולם, עסקינן בדיני המעצרים ולא בתיק העיקרי, והנחייתו של המחוקק היא להשית מעצר עד תום ההליכים רק אם "לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור שפגיעתם בחרותו של הנאשם פחותה"; ראו גם רינת קיטאי סנג'רו, המעצר: שלילת החרות בטרם הכרעת הדין (תשע"א), 205-207. גם בעבירות נתעבות - וכאלה הן העבירות שלפנינו, שלגביהן גם ישנה חזקת מסוכנות סטטוטורית ועמה עילת מעצר על פי חוק המעצרים (ראו סעיף 21(ג)(4)) - עדיין חלה ההוראה הכללית שביסוד דיני המעצרים. נהוג לומר כי יש לבחון בהכרעה בדבר מעצר את המעשה והעושה (ראו בש"פ 6700/04 מדינת ישראל נ' גרה (2004), שם כתב השופט עדיאל, כי "בדיקת המסוכנות מחייבת בחינתם של שני היבטים: ההיבט האחד עניינו במעשה, במסגרת זו על בית המשפט לשקול האם המעשה כשלעצמו בנסיבותיו מעלה חשש כי הנאשם עלול לחזור על מעשים דומים, האם המעשה מגלה אופי רע ואלים או מעיד על מועדות. ההיבט השני מתמקד בעושה, עברו ואופיו. כאן אנו שואלים האם לנוכח אופיו, אישיותו או תכונותיו של העושה נשקפת ממנו סכנה לציבור או ליחידיו". לאמות מידה אלה בנסיבות המקרה נידרש בהמשך.

י. אך תחילה דברים קצרים על הראיות: עיינתי בתיק הראיות שאספה המשטרה ובחומר שהגיש הסניגור. כשלעצמי סבורני כי בהקשר זה צדק בהחלט בית המשפט המחוזי. אין ספק ואין מחלוקת בקיומן של ראיות לכאורה בעבירות החבלה בכוונה מחמירה וההתפרצות, ותמונות המתלוננים מיום המעשה בהן צפיתי לענין החבלה מדברות בעדן ומכמירות כל לב. לטעמי, גם אם חלה התפתחות בגירסות המתלוננת באשר לאינוס, לדעתי אי אפשר שלא

להתרשם כי ישנן ראיות לכאורה לעבירה זו ברמה מספיקה מבחינת דיני המעצרים. עבירת הרצח היא נושא מורכב יותר, הגם שעסקינן לצד סעיף 300(א)(3) לחוק העונשין שעניינו גרימת מוות תוך כדי עבירה אחרת, אף בסעיף 309(4) לחוק שעניינו החשת מותו של מי שסבל ממחלה אשר גם אילולא המעשה היה הולך לעולמו - ועל התביעה וההגנה יהא להתמודד עם סעיפים אלה וישומם במקרה דנא. ואולם, מכל מקום מעיד המכלול על ראיות לכאורה לעבירות אלימות בדרגה חמורה, וזו נקודת המוצא כאן.

יא. בגדרי המעשה לפנינו איפוא תמונה קשה בעליל, והמעשה מעיד על התנהגות אלימה עד מאוד. ואולם, בהוראת המחוקק בדיני המעצרים גם בגדרי המעשה יש לבחון אם הוא מעיד על מועדות המגבשת "מסוכנות נמשכת" ודבר זה אינו מחוור, שכן לעושה לא היה עבר פלילי לפני אותו יום טראגי וגם לא מאז, במשך חמש שנים. הפסיקה שעליה הצביע הסניגור לא נעלה את הדלת בפני בדיקה לעומק של אדם בו מדובר בטרם הכרעה סופית באשר למעצר, והדברים נאמרים גם אם קל יותר לדחות ערר זה; ראו בש"פ 7696/12 אביקזר נ' מדינת ישראל (2012); בש"פ 8210/08 ברוך נ' מדינת ישראל (2008); בש"פ 5353/07 כהן נ' מדינת ישראל (2007) ועוד. נזכיר כי נאמר פעמים רבות, שאין המעצר מקדמה על חשבון העונש, גם אם צפוי אדם לשנות מאסר ארוכות. אין לכחד, אמנם, כי חזקת החפות מוחלשת בהיעדר מחלוקת באשר לעבירות חמורות מסוימות כאמור.

יב. בשקלול, בנידון דידן העושה - כנאמר - בעל עבר נקי לפני המעשה ושנים ארוכות לאחריו, ומטעם זה בכל זאת נראה כי יש מקום להזמנת תסקיר, והדבר נעשה לא אחת ככל ששאת הנפש בפני העבירות שלגביהן יש ראיות לכאורה רב; להזמנת תסקיר בתיקי עבירות מין ראו, למשל, בש"פ 3171 מדינת ישראל נ' קרפצ'יוב (12.5.14). כל זאת - כדי שמלוא התמונה באשר לאדם בו מדובר יהא בפני בית המשפט; לשם כך נועד התסקיר, שיסד המחוקק (ראו סעיף 21א לחוק המעצרים).

יג. במכלול החלטתי איפוא להזמין תסקיר, שיוגש לבית המשפט המחוזי תוך 21 יום ובית המשפט ישוב ויידרש למעצר סמוך לאחר קבלתו. אין בכך כדי להביע כל דעה באשר להחלטה שתיפול בעקבות העיון בתסקיר. הערר מתקבל במובן זה של הזמנת תסקיר.

ניתנה היום, י"ב בכסלו התשע"ה (4.12.2014).

ש ו פ ט